

INWENTARZ KOŚCIOŁA ŚW. PIOTRA NA ANTOKOLU SPISANY PRZEZ PIOTRA KORKONOSA Z 1609 ROKU

IWONA PIETRZKIEWICZ

Uniwersytet Pedagogiczny, Kraków

Przedmiotem wydania jest najstarszy znany obecnie inwentarz wileńskiego kościoła pod wezwaniem św. Piotra. Zachował się w dwóch częściach, dwie karty przechowywane są w Archiwum Wileńskiej Kurii Arcybiskupiej, a księga, do której kiedyś został wpisany, w zbiorach Litewskiej Biblioteki Narodowej. Inwentarz sporządził w 1609 r. Piotr Korkonos, powołany na nowego proboszcza parafii antokolskiej. Tekst powstał w specyficznych okolicznościach, po pożarze świątyni, kiedy to Korkonos odzyskał uratowane przez parafian elementy wyposażenia kościoła i podjął trudne wyzwanie budowy nowej świątyni, które zresztą zrealizował w latach 1609–1616.

Słowa kluczowe: źródła, historia, edytorstwo, kościół św. Piotra, Wilno, inwentarz, księgi.

Omawiany dokument zachował się do naszych czasów w dwóch fragmentach, które opisywane są jako inwentarz lub księga dochodów i rozchodów wileńskiego kościoła pod wezwaniem Świętego Piotra. Pierwsze dwie karty, wyrwane z oprawnego tomu, a zawierające spis inwentarzowy przejmowanego przez nowego proboszcza kościoła są przechowywane w Archiwum Wileńskiej Kurii Arcybiskupiej (*Vilniaus arkivyskupijos kurijos archyvas*) [3]. Drugi z omawianych fragmentów, opisany jako księga rozchodu i przychodu, obejmujący 86 kart znajduje się w zbiorach Litewskiej Biblioteki Narodowej (*Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka*) [11]. Obie części kiedyś tworzyły jedną całość, na co wskazuje przede wszystkim zawarta w nich treść, a także forma ich zachowania.

Tekst spisany przez Piotra Korkonosa, mianowanego w 1609 r. na nowego miejscowego proboszcza, otrzymał oprawę wykonaną z karty starego pergaminowego rękopisu muzycznego. Wytłoczono na niej pełny tytuł zamierzonej księgi: „REGISTR PRZYCHODU, Y ROZCHODU, T[A]K TESZ MIESZSCIAN Y GRUNTOW, PRZEZ MIE. X. PIOTRA. KORKONOSZA: PLEBANA: ANTOKOLSKIE[GO] KTO CO DAŁ PORZĄDNIE SPRAWIO[NY] ROKU 1609”¹.

¹ Rękopis obejmuje wpisy z lat 1609–1668, teksty polskie i łacińskie, ma wymiary 30,5×19 cm.

Zachowany tekst zaczyna się od niepełnego spisu inwentarza omawianego kościoła. Brakujący fragment to wyrwany z księgi tekst rozpoczynający się od tytułu: „INWENTARZ Kościoła S. Piotra na prze[d]miesci Wilenskim na Antokolu sprawiony przez mię X. Piotra Korkonosą. Roku 1609 die 20 Maj²”. W niniejszym opracowaniu oba fragmenty zostaną połączone, by uzyskać pełny tekst spisane przez Piotra Korkonosą inwentarza. Dotyczy to jedynie pierwszych czterech kart dokumentu, na których został wpisany inwentarz kościelny.

Omawiając to ważne źródło do dziejów antokolskiej świątyni, należy przypomnieć najistotniejsze fakty związane z jej historią. Kościół pod wezwaniem Świętego Piotra w Wilnie zbudowano na przedmieściu zwanym Antokol [37]. Obecnie powstanie tej parafii datuje się na lata 1492–1507. Do końca pierwszej ćwierci XX w. uznawano ją za fundację Gasztołda (†1364), żmudzko-litewskiego bojara, namiestnika Olgierdów i protoplasty znanego rodu [49]². Przyjmując chrzest i imię Piotr, miał on dokonać fundacji antokolskiego kościoła pod takim właśnie wezwaniem [19, 14–15].

Do Gasztołdowskiej tradycji powstania świątyni odwoływali się autorzy najstarszych dokumentów związanych z kościołem, w tym właśnie Piotr Korkonos [3, 1–1v], a także kronikarz z drugiej połowy XVII w. Benedykt Szamatulski [5, 3, 19]. Takie informacje powtórzono również w powstałym z końcem XVII w. „Origo et status ecclesi[ae]” [9, 1], a potem w wizytacjach Marcelego Włoszkiewicza [14, 49, 51] i Michała Akwilina Gorczyńskiego [2, 100]. Znajdziemy je też w dawnych dziełach drukowanych, na przykład u Macieja Strykowskiego [50, 27]] czy kazaniach Michała Karpowicza [24, 7]. Gasztołda za założyciela kościoła uznawał jeszcze jego dwudziestowieczny kronikarz Tadeusz Rogala-Zawadzki [4, 156–157, 178]. Odniesienie do tej tradycyjnej koncepcji fundacji kościoła znajdziemy zarówno w klasycznych opracowaniach Jana Kurczewskiego [32, 169], jak i Józefa I. Kraszewskiego [29, 362], pracach Adama Kirkora [25, 160] i Juliusza Kłosa [26, 54, 266]. Powstanie kościoła wiązano także ze sprowadzeniem do Wilna franciszkanów, Gasztołd miał nawet ponieść wraz z nimi śmierć męczeńską, współcześni historycy podają w wątpliwość te domniemania [15, 17; 28, 131–132; 27, 32–54; 45, 173–179; 43, 43–52; 44].

Oprawa: defekt górnej, brak wiązań. Pierwsza karta woluminu jest uszkodzona, podobnie jak dwie karty z niego wyjęte i traktowane jako osobne dzieło.

² Piotr, Poraj Gastold.

Pierwsze pewne dane o kościele Świętego Piotra pochodzą z przełomu XV i XVI w. [24, 7; 38, 184]. Biskup wileński Wojciech Tabor (†1507) [48, 69–89; 40, 207] podjął decyzję o budowie świątyni i nadał jej beneficjum, które stanowił folwark pod Rubnem i Ławryszkami oraz dziesięcina z majątków Szeszol i Werki³, nadanie obejmowało też kilka placów i domów na Antokolu [9, 1; 5, 19; 38, 184]. W 1594 roku, za czasów proboszcza Błażeja Groszka (Žrnelisa), drewniany kościół zniszczył pożar. Wybuchł on tuż „po mszy brackiey y po procesyi od swiec lanych... nieobacznie” – jak parafianie członkowie bractwa relacjonowali nowemu plebanowi [11, 2v]. Straty po pożarze okazały się bardzo poważne, uratowano jedynie dzwonnice kościelną. Nieliczne aparaty liturgiczne, które zebrał Błażej Groszek [5, 3] przekazano na przechowanie „do dworku altarii Jasińskiego”, sam proboszcz wyjechał [4, 161]. Obok zachowanej dzwonnicy wybudowano prowizoryczny budynek, który przez lata służył do odprawiania mszy świętych [3, 1; 9, 1; 5, 3–3v; 14, 49, 52; 2, 100], które celebrowali wikariusze katedralni [4, 163].

Przez 15 lat parafia nie miała własnego kapłana. Dopiero w 1609 r. Benedykt Wojna (†1615) [48, 43–72; 40, 226] powierzył parafię pochodzącemu ze Żmudzi Piotrowi Andrzejowi Korkonosowi, wyświęconemu w 1606 r.⁴ [4, 179]. Przejmując placówkę, proboszcz zebrał od parafian zarówno informacje o zniszczeniu kościoła, jak też podjął się odzyskania ocalonych aparatów kościelnych. Największym wyzwaniem była budowa nowej świątyni, Korkonos zrealizował swoje zamierzenie w latach 1609–1616.

Piotr Korkonos udokumentował okres zarządzania parafią, pozostawił tekst, w którym spisał zarówno jego historię, jak i powolną odbudowę kościoła [3, 10]. Realizował ją wydając własne pieniądze [4, 166], pozyskując fundusze od parafian, ale i znaczących ówczesnych osobistości. Jak pisze Tadeusz Rogala-Zawadzki, zbierał ofiary „wszędzie przy drzwiach znaczniejszych wileńskich kościołów” i „po ulicach” [4, 165]. Sam Korkonos notował: „Samem zebrał w kosciele S[więtego] Jana od ludu pospolite[go]...”, „po mieście chodziłem zebrać z księdzem Jendrzeiem...”, „chodziłem po iałmużne na Zarzeczce⁵ z klerikiem...” [11, 3–3v].

Koszty budowy nowego kościoła były wysokie, w skrupulatnie prowadzonych zapisach Piotr Korkonos zaznaczył, że udało mu się uzyskać datki od takich osób, jak: Zygmunt III Waza (70 florenów), królowa Konstancja

³ Współczesne nazwy: Kirtimai, Lavoriškes, Šešuoliai, Verkiai.

⁴ Wprowadzony kanonicznie przez kanonika Marcina Żagiela 4 września 1609 r. [4, 165].

⁵ Obecna nazwa Užupis.

(100 florenów), kanclerz Lew Sapieha (24 floreny), biskup Benedykt Wojna (10 florenów, 4 beczi żyta), Piotr Skarga, Andrzej Bobola⁶ (obaj 20 florenów), kanonicy wileńscy Mikołaj Dycius (10 florenów) i Maciej Drublański (25 florenów) [4, 166, 169; 19, 16]. Ofiarności sprzyjała zwycięska wyprawa hetmana Stanisława Żółkiewskiego i zdobycie Smoleńska. Ostatecznie budowę nowego drewnianego kościoła zakończył w 1616 r. Prócz tego pozyskał dla parafii nowe przywileje, wybudował plebanię i ogrodził cmentarz [4, 171]. Jako gorliwy duszpasterz zajął się istniejącym przy parafii „Bractwem S[więtego] Piotra Rybackim” oraz przykościelnym szpitalem [11, 2v]. Uzyskał dla niego przywilej dotyczący dochodów z mostu niemeczyńskiego na Wilii⁷. Z czasem otrzymał również parafię w Rekanciszkach⁸. Zmarł w 1624 r. podczas zarazy [5, 3v, 19; 4, 164–165; 32, 169], pochowany został za wielkim ołtarzem w wybudowanym przez siebie kościele [4, 170].

Po śmierci Piotra Korkonosa władze kościelne podjęły decyzję o przekazaniu kościoła zakonowi kanoników regularnych laterańskich, mającemu już swoje placówki na terenie Wielkiego Księstwa Litewskiego w Krzemienicy i Bychowie. Biskup wileński Eustachy Wołłowicz (†1630) [48, 72–102; 40, 228] popierał taki wybór, znając zakon, a także prepozyta kongregacji krakowskiej zakonu Marcina Kłoczyńskiego [34, 123]. Pierwsi dwaj zakonnicy przyjechali do Wilna w 1625 r., jednak ze względu na braki uposażenia sprawa ostatecznej fundacji klasztoru odsuwała się w czasie. Oficjalnie wprowadzenie zakonu kanoników regularnych laterańskich do świątyni i przejęcie parafii nastąpiło w 1638 r., kiedy to biskup Abraham Wojna (†1649) [48, 102–131; 40, 226] wystawił oficjalny dokument fundacji.

Drewniany kościół wybudowany przez Piotra Korkonosa niedługo służył nowym zarządcom parafii, został prawie całkowicie zniszczony w czasie wojny i okupacji moskiewskiej w latach 1655–1661. W inwentarzu Korkonosa, który służył nadal kanonikom regularnym, zachowały się dopiski o tym jak: „Anno D[omi]ni 1655 die 5 Augusti W niedziele Moskwa do Wilna przyszła, miasto y przedmieścia zrabowali a potym spalili [...] y Conwent nasz Canonicoru[m] Regularium na Antokolu spalono wiekszą część aperatow Koscielnych pod wielki[m] ołtarze[m] zakopana od Moskwy wykopana iest y Wzięta

⁶ Andrzej Bobola (†1616), podkomorzy wielki koronny, od 1599 r. był sekretarzem i doradcą Zygmunta III Wazy, w 1609 przebywał w Wilnie, brał udział w wyprawie na Smoleńsk, jego długoletnim spowiednikiem był Piotr Skarga [22, 175–176].

⁷ „Przywilej szpitalowi Świętego Piotra Wileńskiemu, od nas w roku przeszłym 1620 na most Niemeczyński dany, in toto autoritate Conventus” [53, 209].

⁸ Rokantiškės, dawna wieś, obecnie przedmieście Wilna.

innsze aperata y srebro Koscielne wziął był z sobą Xiądz Kazimierz Kownacki Proboszcz S[więtego] Piotra Antokolski w Krolewcu mieszkając z iegomoscią Jerzem Tyskiewiczem Biskupem Wilenskim, nimaiąc przy sobie zadne[g]o ex Canonicis Regularibus Kapłana y brata umarł. Wszystkie rzeczy Koscielne osobliwie w srebrze przes gwałt pobrał po nim X[iądz] Thomas Baginski altarisza Kiernowski, ktore czescią poprzedawał czescią pozastawiał” [11, 77]. Znaleźli jednak kanonicy możnych protektorów, nowy kościół, już murowany w tym samym miejscu wznosił hetman Michał Kazimierz Pac w latach 1668–1684 jako wotum dziękczynne za koniec wojny i uratowanie życia. W roku 1677 rozpoczęto budowę klasztoru kanoników laterańskich. Z czasem nastąpiło rozszerzenie pierwszego patrocinium i świątynia już z końcem XVII w. stała się znana jako kościół Świętych Piotra i Pawła, a nowo wybudowany budynek okazał się zupełnie wyjątkową pod względem wystroju barokową świątynią.

Prezentowane źródła nie były dotychczas szerzej wykorzystywane w badaniach dotyczących historii kościoła Świętych Piotra i Pawła w Wilnie [19, 7, 5–9]. W niniejszej edycji najważniejszym celem jest połączenie obu fragmentów, jeśli nawet cytowanych, to jako odrębne dokumenty. Zasadnicza część „Regestru przychodu i rozchodu...” przechowywana w Litewskiej Bibliotece Narodowej została napisana przez Piotra Korkonosa. Z czasem sam dokonywał w niej pewnych uzupełnień, czego dowodem jest dopisana później bułla Grzegorza XV (†1623) dla kościoła Świętego Piotra z 10 lipca 1621 r. [3, 4]. Dokument uzupełniają jednak liczne późniejsze dopiski, ponieważ księga służyła także kolejnym właścicielom kościoła i opiekunom parafii, kanonikom regularnym laterańskim. Dzięki niej poznać możemy nazwiska pierwszych pracujących tam kanoników regularnych: Kandyda Slonki, Jana Augustyna Biesiekierskiego, Piotra Śmiarowskiego, Błażeja Kazimierza Kownackiego czy Benedykta Szamotulskiego. Najpóźniejsze z tych wpisów pochodzą z 1668 r.

Warto zwrócić również uwagę, że w omawianym inwentarzu wymieniane są najstarsze księgi należące do kościoła Świętego Piotra, co uzupełnia dotychczasową wiedzę na temat kształtowania się miejscowego księgozbioru. Z czasem prócz zbiorów kościelnych zgromadzono tu znaczący księgozbiór klasztoru kanoników regularnych laterańskich – centralnego ośrodka prowincji i studiów zakonnych [46, 64–72; 47, 421–431]. Źródła uznają za fundatora biblioteki Stanisława Koryckiego, przeora konwentu (†1693) [6, 243]. Na jej szybki wzrost w drugiej połowie XVII w. wskazują także kolejne inwentarze rejestrujące miejscowy zbiór kościelny i klasztorny z 1697 r., biblioteka liczyła już wtedy 251 dzieł w 307 tomach [14, 104–114]. Z kolei w latach

1704–1706 zawierała 324 dzieł w 363 tomach [2, 298–308]. Wiemy też, że w drugiej połowie XVIII w. została uporządkowana przez profesora teologii moralnej Waltera Wróblewskiego [54, 476]. Wiązało się to zapewne z pewnym rozproszeniem zbiorów, bowiem w wizytacji akta wizytacji z 1782 r. nie odnotowują wspólnej biblioteki: „Biblioteki Inwentarzowej nie masz, lecz tylko Zakonników się własna znajduie” [8, 10v, 17; 12]. W dokumencie wymieniono jedynie 32 księgi liturgiczne przynależne do kościoła: mszały, agendy, antyfonarze i procesjonały. Biblioteka kilka razy otrzymywała znaczące dary: po śmierci biskupa sufragana wileńskiego Dawida Plichowskiego, od Józefa Kossakowskiego [7], podczaszego kowieńskiego i byłego dyrektora Szkół Guberni Grodzieńskiej. Tutaj też na pewien czas trafił księgozbiór zamkniętej szkoły widzkiej [10]. Tadeusz Rogala-Zawadzki na początku XX w. szacował, że w XVII w. w bibliotece „było książek przeważnie łacińskich więcej 300”, na początku XVIII w. 350, a w latach 20. XIX w. około 3000 tomów [4, 440]. Dane te korespondują z najpełniejszymi materiałami wizytacyjnymi z 1820 r., w których znalazł się rejestr 2197 książek (w większej na pewno jeszcze liczbie woluminów) należących do klasztoru antokolskiego [1, 603–649, 600–601; 13, 9; 32, 322; 52, 98; 42, 154]. Trzeba podkreślić, że kanonicy szanowali tradycje przejętego przez nich kościoła, zachowując zarówno jego archiwalia, czego dowodem jest omawiany inwentarz, jak i, zapewne, zbiory biblioteczne.

W przypadku tej edycji trudno zastosować powszechne w praktyce polskiej zasady [23; 55], ponieważ najważniejsza pozostaje wierność oryginałowi, dlatego też uwzględniono tylko niektóre ze wskazań odpowiednich dla źródeł z tego czasu, starając się nie uwspółcześniać pisowni. Warto przywołać kilka przykładów tego typu edycji inwentarzy kościelnych [35, 36, 16, 17, 18, 33, 21, 39] i kronik kościelnych [51, 31]. Trzeba zaznaczyć, że edycje tego rodzaju różnią się od siebie. Wydawcy coraz częściej zwracają uwagę na brak nowych konkretnych przepisów i szereg wątpliwości związanych z edycjami tekstów powstałych na terenach, na których mamy do czynienia z pisownią poddaną różnym wpływom językowym. Dla wielu wydawców istotne staje się zachowanie jak największej wierności oryginalnego zapisu, by w warstwie językowej widoczna była specyfika nie tylko samego twórcy dokumentu, ale i jego środowiska. W przypadku Wielkiego Księstwa Litewskiego trzeba wskazać właśnie na wielonarodowość i wielokulturowość tych terenów [20].

W niniejszej edycji nie starano się uwspółcześniać języka, którym posługiwał się autor rękopisu. Oczywiście, polszczyzna przez niego stosowana odbiega od języka funkcjonującego współcześnie. Dążono do zachowania cech

języka właściwego pisarzowi rękopisu, jak i form charakterystycznych dla epoki. Nie korygowano błędów językowych, pozostawiając zapis np. „gura”. Pozostawiono też bez modernizacji znaki diakrytyczne „-ÿ. -ÿ̃”, nie poprawiając na i, ii, y, ij, yj. Zachowano również pisownię „dliā” czy „wedlie”. Aby nie utrudniać odbiorcy zrozumienia tekstu, rozdzielono wszelkie konstrukcje z „z”, czy „s” funkcji przyimka, na przykład „skosciola” – „z kościoła”, „zszczepką” – „z zaszczepką”, „skomory” – „z komory”. Poprawiono także pisownię z wielkiej litery w pisowni nazwisk i nazw własnych.

Zachowano układ tekstu i wyróżnienia w nim zaznaczone. Konsekwentnie braki w tekście oznaczono nawiasami kwadratowymi, wskazując na miejsca fizycznego uszkodzenia dokumentu lub fragmenty nieczytelne. W podobny sposób zasygnalizowano miejsca, gdzie uzupełniono brakujący tekst. Numery kart podano w nawiasach, numeracja zastosowana oryginalnie na dokumentach nie oddaje rzeczywistego porządku kart. Zachowano numerację obu części przyporządkowaną rękopisom przez przechowujące je instytucje. Wprowadzono konieczne znaki interpunkcyjne, które ułatwiają zrozumienie tekstu. Starano się nie zmienić myśli pisarza, by sens zapisu nie budził wątpliwości. Rozwiązano skróty w tekście, również te służące do oznaczenia dostojęstwa cytowanych osób. W przypisach rzeczowych podano krótkie informacje na temat przytaczanych w źródle osób, nazw topograficznych, czy innych niezrozumiałych powszechnie wyrazów.

ŹRÓDŁA I LITERATURA

ŹRÓDŁA RĘKOPIŚMIENNE

1. [Akta wizytacji zakonów diecezji wileńskiej za l. 1820–1822]. *Wizyta calego Funduszu Kościoła i Klasztoru XX. Kanoników Regularnych Lateranenskich w Wilnie na Antokolu przy kościele S. Piotra rezydujących [...] za rok 1820*. Lietuvos valstybės istorijos archyvas (LVIA), f. 694, ap. 1, b. 3671.
2. Gorczyński, Michał Akwilin. *Reformationes Conventuum*, 1707. Archiwum Prowincji Kanoników Regularnych Laterańskich przy Kościele p.w. Bożego Ciała w Krakowie (APKRL) [br. sygn.], s. 100.
3. *Inwentarz Kościoła S. Piotra na prze[d]miesciu Wilenskim na Antokolu sprawiony przez mię X. Piotra Korkonosa. Roku 1609 die 20 Maj̃*. Vilniaus arkivyskupijos kurijos archyvas (VAKA), f. 1, ap. 6, b. 2a.
4. *Kronika Antokolska*, cz. 1: *Opracowana przez miejscowego plebana ks. Tadeusza Rogala-Zawadzkiego, na podstawie źródeł archiwalnych, w latach 1916–1937*. Lietuvos

- nacionalinė M. Mažvydo biblioteka (LNMB), F130-2259, s. 156–159, 161, 163–165, 166, 169, 170, 171, 178–179; cz. 2, s. 440.
5. *Liber Canonic[orum] Regul[arium] Conventus Viln[ensis] in Antocollo ad Ecclesiam S. Petri sub Adm[odo] R[everen]do D[omi]no Benedicto Samotuski Praeposito conscriptus. Anno D[omi]ni 1668 die 10 Decembris*. VAKA, f. 1, ap. 5, b. 8, lap. 3–3v, 19.
 6. *Memoriale fratrum et benefactorum defunctorum Congregationis Canonicorum Regularium Lateranensium*. APKRL [br. sygn.], s. 243.
 7. [O przekazaniu przez członka Uniwersytetu Wileńskiego J. Kossakowskiego 1.000 książek dla biblioteki szkoły widskiej, 1829]. LVIA, f. 567, ap. 2, b. 2448, lap. 3–10v.
 8. *Opisanie Probostwa S. Piotra na Antokolu Ichmo[ściów] XX. Kanoników Lateranen[skich] na Przedmieściu Wilen[skim] leżącego według Modelusza przez [...] Massalskiego Biskupa Wileńskiego Pasterza i Dobrodzieje do Wizyty Generalney Dziekanom podanego w R[oku] 1782 uczyniona dnia siódmego Octobra*. LVIA, f. 694, ap. 1, b. 3489, lap. 10v, 17.
 9. *Origo et status ecclesiae] Parochialis Antecolnien[sis] SS. Apostoli Petri et Pauli*, [1690]. LVIA, f. 694, ap. 1, b. 3324.
 10. [Raport wizytatora klasztorów w diecezji wileńskiej przekazany do Rzymsko-katolickiego Konsystorza w Wilnie z 1849 r.]. LVIA, f. 604, ap. 4, b. 801.
 11. *Regestr przychodu i rozchodu tak tesz mieszscian y gruntow przez mie X. Piotra Korkonosza Plebana Antokolskie[go] kto co dał porządnie sprawio[ny] rok[u] 1609*. LNMB, PR-1321, lap. 2v, 3–3v, 77.
 12. *Visitatio ecclesiae parochia lis vilmensis sub titulo S. Petri Apostoli In suburbio Antokole [...], 1766*. LVIA, f. 694, ap. 1, b. 3381.
 13. *Wizyta kościoła parafialnego SS. Piotra i Pawła oraz klasztoru XX. Kanoników Regularnych Laterańskich w Wilnie na Antokolu z roku 1828*. Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka, F273, b. 230, lap. 9.
 14. [Włoszkiewicz, Marcelli. *Visitationes 1692–1697*]. APKRL [br. sygn.], s. 49, 51–52, 104–114.

ŹRÓDŁA DRUKOWANE I LITERATURA

15. BARANOWSKI, Andrzej J. *Między Rzymem a Wilnem. Magnackie fundacje sakralne w Wielkim Księstwie Litewskim w czasach kontrreformacji na tle polityki dynastycznej w europie Środkowej*. Warszawa, 2006, s. 17.
16. BIEDRZYCKA, Agnieszka. Inwentarz kościołów dekanatu czarnokoziemieckiego w zbiorach Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie. *Rocznik Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie*, 2008, R. 53, s. 47–107.
17. BIEDRZYCKA, Agnieszka. Inwentarz kościołów dekanatu dunajowieckiego (część wschodnia) w zbiorach Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie. *Rocznik Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie*, 2007, R. 52, s. 29–45.
18. BIEDRZYCKA, Agnieszka. Inwentarz kościołów dekanatu międzyboskiego w zbiorach

- Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie. *Rocznik Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie*, 2010, R. 55, s. 64–79.
19. CZYŻ, Anna S. *Kościół świętych Piotra i Pawła na Antokolu w Wilnie*. Wrocław i in., 2008, s. 14–15.
 20. *Dług śmiertelności wypłacić potrzeba. Wybór testamentów mieszczan krakowskich z XVII–XVIII wieku*. Opracowała Ewa DANOWSKA. Kraków, 2011, s. [27].
 21. Dwa XVIII-wieczne inwentarze zamku biskupów warmińskich w Braniewie. [Oprac.] Grzegorz ŚWIDERSKI. *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*, 2009, nr. 3, s. 399–412.
 22. *Herbarz polski Kaspra Niesieckiego powiększony dodatkami z późniejszych autorów, rękopismów, dowodów urzędowych i wydany przez Jana Nep. Bobrowicza*, t. 2. Lipsk, 1839, s. 175–176.
 23. *Instrukcja wydawnicza do źródeł historycznych od połowy XVI do połowy XIX wieku*. Red. Kazimierz LEPSZY. Wrocław, 1953.
 24. KARPOWICZ, Michał F. *Kazanie na uroczystość Świętych Piotra y Pawła Apostołów przy wprowadzeniu odpustów od Stolicy Apostolskiej [...] w kościele X.X. Kanon[ików] Lateran[skich] na Antokolu*. W Wilnie, 1788.
 25. KIRKOR, Adam H. *Przewodnik historyczny po Wilnie i jego okolicach*. Wilno, 1880, s. 160.
 26. KŁOS, Juliusz. *Przewodnik historyczny po Wilnie i jego okolicach*. Wilno, 1937, s. 54, 266.
 27. KORCZAK, Lidia. *Litwa. Przechowana świadomość*. Kraków, 1998, s. 32–54.
 28. KOSMAN, Marcei. Pompa funebris w Wilnie doby przedrozbiorowej. *Litvano-Slavica Posnaniensia. Studia Historica*, 1994, t. 6, s. 131–132.
 29. KRASZEWSKI, Józef I. *Wilno od początków jego do roku 1750*, t. 2. Wilno, 1840, s. 362–363.
 30. *Kronika fundacyjna klasztoru mniszek zakonu kaznodziejskiego na Gródku w Krakowie (1620–1639)*. Wstęp i opracow. Anna MARKIEWICZ. Kraków, 2007.
 31. *Kronika klasztoru Kapucynów w Krośnie*, t. 1: 1753–1828. Oprac. Józef MARECKI. Kraków, 2003.
 32. KURCZEWSKI, Jan. *Biskupstwo wileńskie od jego założenia aż do dni obecnych zawierające dzieje i prace biskupów i duchowieństwa diecezji wileńskiej oraz wykaz kościołów, klasztorów, szkół i zakładów dobroczynnych i społecznych*. Wilno, 1912.
 33. Liber Memorabilium Parochiae Praeposituralis Zyvecensis. XVIII-wieczny inwentarz parafii żywieckiej. [Oprac.] Rafał KOSIŃSKI. *Gronie*, 2008, nr. 6, s. 149–174.
 34. ŁATAK, Kazimierz. *Kongregacja krakowska kanoników regularnych laterańskich na przestrzeni dziejów*. Kraków, 2002, s. 123.
 35. MARKIEWICZ, Anna. Inwentarz kościoła i klasztoru oo. Dominikanów w Rakowie z lat 1708–1709. *Rocznik Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie*, 2006, R. 51, s. 117–130.
 36. MARKIEWICZ, Anna. Inwentarze kościoła w Nastasowie w zbiorach Biblioteki Naukowej PAU i PAN. *Rocznik Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie* 2009, R. 54, s. 24–53.

37. MAROSZEK, Józef. Pałace i ogrody w Wilnie i na jego przedmieściach. In *Pałac w ogrodzie. Materiały sesji naukowej. Warszawa, 21–22 maja 1998*. Pod red. Bożeny WIERZBICKIEJ. Warszawa, 1999, s. 98–118.
38. MAROSZEK, Józef. Ulice Wilna w XIV–XVIII wieku. *Kwartalnik Historii Kultury Materialnej*, 1999, t. 47, z. 1–2, s. 184.
39. *Materiały do dziejów sztuki sakralnej na ziemiach wschodnich dawnej Rzeczypospolitej*. Pod red. Jana K. OSTROWSKIEGO, cz. 1–3, Kraków, 1993–.
40. NITECKI Piotr. *Biskupi Kościoła w Polsce. Słownik biograficzny*. Warszawa, 1992.
41. PACEVIČIUS, Arvydas. Skriptorius ir raštinių kultūra Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje. *Acta Academiae artium Vilnensis. Dailė*, 2002, t. 24, s. 25–50.
42. PACEVIČIUS, Arvydas. *Vienuolynų bibliotekos Lietuvoje 1795–1864 metais. Dinges knygos pasaulis*. Vilnius, 2005, s. 154.
43. PAKNYS, Mindaugas. Antakalnio šv. Petro ir Povilo bažnyčios freską autorystės problema. *Vilniaus dailės akademijos darbai*, 2001, t. 21: *Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės barokas: formos, įtakos, kryptys*, s. 43–52.
44. PAKNYS, Mindaugas. *Mecenatystės reiškinys XVII a. LDK. Bažnytinės architektūros užsakymai*. Vilnius, 2003.
45. PAKNYS, Mindaugas. Paslaptingojo Antakalnio riterio antkapis. *Naujasis Židinys-Aidai*, 2005, t. 15, s. 173–179.
46. PIETRZKIEWICZ, Iwona. Biblioteka kanoników regularnych laterańskich w Wilnie w XVII–XIX w. In: *Белорусский сборник. Статьи и материалы по истории и культуре Белоруссии. Выпуск 2*. Санкт-Петербург, 2002, s. 64–72.
47. PIETRZKIEWICZ, Iwona. Biblioteki kanoników regularnych laterańskich na ziemiach Wielkiego Księstwa Litewskiego In *Przemijanie i trwanie. Kanonicy regularni w dawnej i współczesnej Polsce: materiały z konferencji zorganizowanej z okazji 600-lecia fundacji Bożego Ciała w Krakowie*. [Kraków, 2009], s. 421–431.
48. PRZYAŁGOWSKI, Wincenty. *Żywoty biskupów wileńskich*, t. 2. Petersburg, 1860.
49. SEMKOWICZ, Władysław. Gasztołd. In *Polski Słownik Biograficzny*, t. 7. Kraków, 1948–58, s. 295–296.
50. STRYJKOWSKI, Maciej. *Genealogia Albo Krotkie opisanie Wielkich Książąt Litewskich y ich wielkich a mężnych spraw wojennych*. Ed. Samuel DOWGIRD. Lubcz, 1626, s. 27.
51. SZYLAR, Anna. *Kronika bernardynek lubelskich 1618–1885*. Lublin, 2009.
52. VLADIMIROVAS, Levas. Vienuolynų ir bažnyčių bibliotekos Lietuvoje (iki 1800 m.). *Knygotyra*, 1970, nr. 1, s. 98.
53. *Volumina legum*, t. 3. Petersburg, 1859, s. 209.
54. WOJTYSKA, Henryk D. Nauka i nauczanie u kanoników regularnych (na przykładzie Kongregacji Bożego Ciała). In *Dzieje teologii katolickiej w Polsce*. Red. Marian RECHOWICZ. T. 2. Lublin, 1975, s. 476.
55. *Zasady wydawania tekstów staropolskich*. Projekt. [Oprac.] Konrad GÓRSKI i in. Wrocław, 1955.

K. 116 [1]

**INWENTARZ Kościoła S[więtego] Piotra na prze[d]miesciu
Wilenskim na Antokolu sprawiony przez mię
X[iędzą] Piotra Korkonosa Roku 1609 die 20 Ma[ia].**

Za praesenta Ie[go] m[o]sci X[iędzą] Biskupa Wilen[skiego] Benedicta Woiny⁹, y za investiturę Ie[go] m[o]s[ci] X[iędzą] Marcina Zaglia¹⁰ kanonika y officyała Wilenskie[go] mnie daną od ich m[o]sci Plebanią, kościoła y Plebany nie nalaszcy Zadne[go] Inwentarza ani Regestru ani Przywileiow zadnych Inwentarz uczynilem tak kościoła y Rzeczy koscielnych iako tez Plebany gruntow Plebanskich y mieszczen.

Naprzod wszedszy na Cmentarz koscielny nieogrodzony niczym y wrot ni masz. Na tym Cmentarzu Szopa postawiona dla odprawowania po Zgorzeniu kościoła S[więtego] Piotra, który był zbudowany od Wielkie[go] Woiewody Wilenskie[go] Pana Piotra Gasztołda a Na Funduszu [defekt] [dziesię]ciną dwoiaką zboza wszelkie[go] [defekt] Ie[go] m[o]s[ci] X[iędz] Biskup Wilenski Woicieh¹¹ [defekt] Werkowskiy¹² y Szeszolskiey¹³ [defekt] ołtarz z drzewa na tym ołtarzu [defekt] obraz Pana Christusow [defekt] [nieczytelne] zielone[go] 1.

K. [2]

dzwonek do mszy mały przy scienie co zwoią na d[u]centes.

Szedszy z szopy na Cmentarzu dzwonnica w ktorey dzwonnicy dzwonki 2,

⁹ Benedykt Wojna (Woyna) (†1615), sekretarz królewski, proboszcz trocki, kanonik, wikariusz generalny i oficjał wileński, w latach 1600–1615 biskup wileński, za jego czasów dokonano kanonizacji św. Kazimierza (1604), trzykrotnie przeprowadził synod diecezjalny (1604, 1607, 1613). Zob. PRZYALGOWSKI, Wincenty. *Żywoty biskupów wileńskich*, t. 2. Petersburg, 1860, s. 43–72; NITECKI Piotr. *Biskupi Kościoła w Polsce. Słownik biograficzny*. Warszawa 1992, s. 226.

¹⁰ Marcin Michał Żagiel (†1643), kanonik kapituły wileńskiej, oficjał (przedstawiciel ds. sądownictwa) kapituły wileńskiej. Zob. KURCZEWSKI, Jan. *Kościół zamkowy czyli Katedra Wileńska w jej dziejowym, liturgicznym, architektonicznym i ekonomicznym rozwoju*, cz. 1. Wilno, 1908, s. 330.

¹¹ Wojciech Tabor (†1507), proboszcz trocki i oszmiański, biskup wileński. Zob. PRZYALGOWSKI, Wincenty. *Żywoty biskupów wileńskich...*, t. 1, op. cit., s. 68–89; NITECKI, Piotr. *Biskupi Kościoła w Polsce...*, op. cit., s. 207.

¹² Werki (Verkių seniūnija, Verkiai) – prawobrzeżna dzielnica administracyjna Wilna, s. 232 KRZYWICKI, Józef. Werki. W: *Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*. Pod red. Filipa SULIMIRSKIEGO, Bronisław CHLEBOWSKI, Władysława WALEWSKIEGO, t. 13. Warszawa, 1893, s. 232.

¹³ Szeszole (Šešuoliai) – miasteczko na Litwie, w okręgu wileńskim.

ieden więszy drugi mniei[s]zý, wedlie teý dzwonnicy lipa wielka sadzona od Pana Gasztołta, do te[gl]o wierzb wielkich starých siedm takze od Gasztołta sadzonych. Pýtałem się o aparatý koscielne powiedziano ze u Ie[gl]o m[o] s[ci] X[iędza]. Jasinskie[gl]o¹⁴ we dworze w skrzyńi w mocy urzędnika Mikołaiia Łowmianskie[gl]o, ktory oddał tę skrzyńię w teý skrzyńi nalazłem bez Regestru ý bez Inwenarza kielich srebrný pozłocisty 1.

krzýz srebrný 1.

Ampułki¹⁵ Cýnowe 2.

Drugie ampułki Srebrne mnie rýchło oddano z kosciola Zamkowe[gl]o 2.

Ornatow in Universum 5. Ieden Czerwony adamaszkowy kitaiką¹⁶ zieloną podszýty ze wszýtkimi aparatami, ktore[gl]o Sprawila Jagnieszka Ussowa mieszcanka Wilenska wdowa 1.

Ornat biały adamaszkowy podszýty ze wszýtkimi aparatami, ktore[gl]o sprawił Jan Podrzez 1.

Ornat Bronatný adamaszkowy płótnem podszýty ze wszýtkimi aparatami stary 1.

Ornat Atalasu błekitne[gl]o płótnem podszýty staroswiecki ý do używania niesposobný 1.

Ornat Czarne[gl]o [defekt] 1.

Albý 3

Humerałow¹⁷ 4.

Pasý¹⁸ 3.

Tuwaln¹⁹ albo [defekt] [1].

¹⁴ Mikołaj Jasiński, prałat wileński. 11 maja 1607 roku „Prałat Mikołaj Jasiński zapisuje swój dwór na Antokolu, naprzeciw kościoła św. Piotra na altarię Wniebowzięcia przy katedrze wileńskiej”. Zob. KURCZEWSKI, Jan. *Kościół zamkowy czyli Katedra Wileńska w jej dziejowym, liturgicznym, architektonicznym i ekonomicznym rozwoju*, cz. 3. Wilno, 1916, s. 92–93. Wiadomo też, że „Góry Antokolskie” były zapisane na altarię Jasińską przez Józefa, Pawła i Mikołaja Jasińskich, co potwierdził Zygmunt I w 1542 r. Zob. KURCZEWSKI, Jan. *Kościół zamkowy czyli Katedra Wileńska w jej dziejowym, liturgicznym, architektonicznym i ekonomicznym rozwoju*, cz. 2. Wilno, 1910, s. 174.

¹⁵ Ampułki (*ampulla*) – naczynia liturgiczne w kształcie małych dzbanuszków, w których podaje się wino i wodę podczas mszy świętej.

¹⁶ Kitajka – błyszcząca tkanina jedwabna.

¹⁷ Humerał (*humerale*) – w Kościele katolickim biała, podłużna chusta będąca elementem stroju liturgicznego, okrywająca szyję i ramiona noszącego albę, zawiązywana na piersiach. Humerał pochodzi od starożytnej chusty noszonej przez ludzi przynależących do wyższych warstw społecznych.

¹⁸ Pas (*cingulum*) – gruby sznur z frędzlami na obu końcach, używany przez kapłanów oraz lektorów czy ministrantów jako element stroju liturgicznego. Służy do przewiązania w pasie alby lub habitu. Dawniej *cingulum* był szerokim pasem zdobionym haftem.

¹⁹ Tuwalnia – w znaczeniu liturgicznym może być to określenie welonu naramiennego, pasa tkaniny, który trzymano przed przystępującymi do komunii oraz przepaski Jezusa.

K. 1

subkorporałów²⁰ staroswieckich barzo starých iedwabiem wýszýwanych 3 Wela²¹ 2. kapsula 1. Corporałów²² 4.

Palli²³ dwie. Do Naswiętsze[g]o Sakramentu puszka Cýnowa, kieliszek cýnowý do ablucý²⁴ 1. koziółek²⁵ co dzieci krzcza, mszał 1²⁶., agenda 1²⁷.

Szedszý z kosciola ý z cmentarza za rowem ý za drogą naprzeciwko Cmen-tarza ý kosciola Plebania niczým nie ogrodzona ý wrot ni masz, pole szczyre

²⁰ Zapewne element bielizny kielichowej, używany pod korporał.

²¹ Velum – okrycie kielicha, zasłona kielicha, humerał; welon przy procesji.

²² Korporał (*corporale*) – w liturgii Kościoła katolickiego kwadratowy obrus, element bielizny kielichowej. W czasie mszy świętej ustawiane są na nim kielich, patena oraz cyborium.

²³ Palla – chusta lniana, na której podczas mszy św. stał kielich, lub mała kwadratowa koperta lniana, naciągnięta na karton, która okrywa się kielich podczas mszy świętej.

²⁴ Ablucja (*ablutio*) – w Kościele rzymskokatolickim rzeczywiste lub symboliczne obmycie rytualne ciała lub jego części (najczęściej rąk).

²⁵ Koziółek – może oznaczać „podstawek drewniany”. Zob. LINDE, Samuel Bogumił. *Słownik języka polskiego*. Vol. 2. Warszawa, 1808, s. 1112.

²⁶ Mszał (*Missale Romanum*) – najważniejsza księga liturgiczna w Kościele katolickim obrządku rzymskiego, zawierająca teksty stałych i zmiennych części mszy. Powstał z połączenia: sakramentarza, lekcjonarza, graduálu i *Ordines Romani*. Zob. NADOLSKI, Bogusław. *Leksykon Liturgii*. Poznań, 2006, s. 991. W omawianym inwentarzu może chodzić zarówno o edycję z XV czy XVI w., wydaną w Polsce i za granicą. Zob. LEWICKA-KAMIŃSKA, Anna. Mszały krakowskie z przełomu XV i XVI w. Czy Stuchś drukował w Krakowie? *Biuletyn Biblioteki Jagiellońskiej* 1973, t. 23, s. 131–150; CHODYŃSKI, Stanisław. Mszały dla diecezji polskich. In *Encyklopedia kościelna*. Ed. Michał NOWODOWORSKI, t. 15. Warszawa, 1883, s. 265. Przyjmując, że mógł to być jeden z mszałów dla diecezji krakowskiej wymienić trzeba edycję najstarszą: [*Missale*]. Moguntiae, 1483. Zob. ESTREICHER, Karol. *Bibliografia polska*, t. 22. Kraków, 1907, s. 426, a z wydań późniejszych przytoczyć można: *Missale secundum ritum insignis ecclesie Cathedralis Cracoviensis noviter emendatum*. Venetiis, 1532, wydany po raz kolejny w 1556 roku.

²⁷ Agenda – inaczej *Sacramentarium*, *Pastorale*, *Liber Officiorum*, *Ordinarium*, *Manuale*, *Sacerdotale*, najczęściej nazywana *Rytuałem*. Jest księgą liturgiczną zawierającą modlitwy wykorzystywane przy administrowaniu sakramentów świętych i innych czynnościach (*agendorum*) kapłańskich, np. formy błogosławienia różnych osób i rzeczy, porządek procesji. W 1499 r. w Gdańsku ukazał się tekst *Agenda sive exequiale divinatorum sacramentorum* wydrukowany dla diecezji wileńskiej. Na początku XVI w. wydawane były dla poszczególnych diecezji i dla metropolii gnieźnieńskiej. W przypadku omawianego spisu warto wymienić wydania najbliższe dacie jego powstania: *Agenda seu ritus caeremoniarum ecclesiasticorum, ad uniformem ecclesiarum per universas provincias regni Poloniae usum, officio provincialis petricoviensis denuo conscripti et editi...* P. 1–2. Cracoviae, 1591–1592; *Agenda seu ritus caeremoniarum ecclesiasticorum, ad uniformem ecclesiarum per universas provincias regni Poloniae usum, officio provincialis petricoviensis denuo conscripti et editi...* P. 1–2. Cracoviae, 1593; *Agenda seu ritus sacramentorum ecclesiasticorum, ad uniformem ecclesiarum per Universal provincias Regni Poloniae usum, officio Romano conformati*. Cracoviae, 1596; *Agenda seu ritus sacramentorum ecclesiasticorum, ad uniformem ecclesiarum per universas provincias Regni Poloniae usum. Ex decreto synodi provincialis Petricoviensis, denuo conscripta et tertio editi, studio et opera D. Hieronymi Povodovij*, t. 1–2. Cracoviae, 1605.

posrod Plebaný lipý dwie w Plebaný na podworzu, za tými lipami dom Plebanski starý bez dachu. Zaden nie pamiętał na Swiecie kto ý kiedyý budowano. Szedszy do domu sień, u tých Sieni drwi na zawiasach ý z zaszczepką przez sień do Swietlice drwi na Zawiasach z dwiema zaszczepkami. W tei Swietlicy okna cztery bez błon, ławy dwie, stoł sosnowý prostý starý, szafa wedlie drzwi, piec abo pułpieca wszytek zbitý. Przez Swietlicę komora drwi na zawiasach z zaszczepką w tei komorze okna 2. bez błon, u tých okien kratý dwie zelazne, ławy dwie, komin do składania ognia, z komory drwi do potrzebney komorki na zawiasach z zaszczepką. Na przeciwko komory komora druga przez sień drwi na zawiasach ý z zaszczepką, przeciwko Swietlicy przez sień komora, drwi na zawiasach w tých obudwu [defekt] ni masz nic. Na gurę [jest] [defekt] na gurę salka była kiedyś malowana

K. 1v

ý izdebka, drwi na zawiasach, okna, piec potłuczono.

Wedlie teý Plebayny ógrod Plebanski, na którym ógrodzie zasiano zyta solankę. Ten ógrod graniczy z iedney strony Plebaný drugie[go] boku mieszczanie Plebanscy, z trzecie[go] boku dom P[ana] Golipskie[go] dom P[ana] Gu[rli]ka ý dom P[ana] Podrzeza.

[Vrýwiszki], [Szkliarýszki], Posroka, koncami te domý wszytkie ku Plebanskim[mu] ógrodowi a koniec do rowu, który idzie od mieszczan Plebanskich. Wedlie Cmentarza Szpital starý, Piekarniczka, sionka ý Łazienka, w którym Szpitaliu nalazłem ubogich osm. Wedlie Szpitalia ógrod Bracki, wedle te[go] ógrodu Bracki[ego] plac pustý gdzie był dom Bracki. Za tým placem drugi Plac gdzie był dom Wikaryýski Mikołai Psczołki, koncem te[go] domu grunt gdzie było gumno tegoz wikare[go]. Za gumnem az do gury Swiętopietrskiej pola gury na kilka beczech siana zboza, ý gura ta wielka pierwsza za kosciółem Plebanska. W drugą stronę Cmentarza ógrod nazwany Passzilowý nalezający do kosciola, które[go] używał Ambrozý Gombrowicz który płaci po puł kopy na Rok. Bokiem te[go] ógrodu przy drodze dzierzy Matýs stolarz, o który ógrod z X[iędzem] Bremiaszem Plebanem przeszyłem prawo wiedli ý przýsiega była zdana Barulowi ý Sucharzowi ý ieszcze powiadali gruntý Folwark ý poddane za cztery mile tam gdzieś miedzy Rubnem ý Ławryszkami odeszło od kosciola [nieczytelne] piwa po groszu Litt[ewskim]²⁸ na Swięty Piotr dawać [m]aią.

²⁸ 1 grosz litewski = 1,25 grosza polskiego.

K. 2

Mieszczanie

Szedszy z Plebany po lewey ręce mieszczanie Plebanscy ulica ta cała wedlie samey Plebany dom Bathomieia Sucharza powinność ze placu 15 g[ro]s[zy] od piwa y od gorzałki g[ro]s[zy] 40 Litt[ewskich].

Wedle te[go] domu dom Augustyna, z ktore[go] takze płaci cýnszu 15 g[ro]s[zy] a 40 od karczmy.

Za tym Samuela Pilnika płaci 15 g[ro]s[zy] karczmy nimasz. Wedlie Pilnika Adama Golipskie[go] płaci 15 g[ro]s[zy] od karczmy g[ro]s[zy] 40 Litt[ewskich].

Za Golipskim Urbanowey wdowey od domu 15 g[ro]s[zy] a od karczmy 40 Litt[ewskich].

Za Urbanową Worciuk [nieczytelne] płaci g[ro]s[zy] 15

Za tym Bathomieia Barulia płaci 15 g[ro]s[zy] od karczmy g[ro]s[zy] 40

Za tym dom Macieia Dzirdeia płaci g[ro]s[zy] 15 karczmy nimasz

Za tym Dzirdelem dwa placý puste Minko[w]rýwiszki y Stankiszki, ktore domy Ie[go] m[o]s[ci] X[iądz]. Jasinski zwioz do dworu swe[go] a insze przedał Macieikowskie[mu], za ogrodem Plebanskim na dole przy sadzawce plac pusty niegrodzony Plebanski nazwaný Grýniszki graniczý z iednei strony droga z drugiey strony [nieczytelne] P[ana]. Stanisława Lewonta koncem Paweł Posol, koncem az do gurý y ogrodu Plebanskie[go] na dole pod topolią y pod gurą Plebanską plac pusty X[iądz]. Jasinski ten dom przedał y zwioz Macieikowski do Cegielni wedlie te[go] dom Grýga Szewca płaci g[ro]s[zy] 15. Z drugiey strony ulicý między trzema drogami domow

K. 2v

kilka, ieden Bartomieia Seluka płaci g[ro]s[zy] 15, drugi dom Iana Kiniszka płaci g[ro]s[zy] 15 od karczmy g[ro]s[zy] 40. Stanisław Lipinski poddał się pod Panem Haikowskim y ten był przedtym Plebanskim.

W tymze roku 1609 Augusta 23 dnia zebrałem Parafianow wszystkich starszych y młodszych Bractwa S[więtego]. Piotra Rybackie[go], pýtaiąc od iedne[go] do drugie[go] wszytkich in secretis et publice o funduszach Przywileiach y nadaniach tak koscielnych iako y Brackich. Wszyścý tak bracia iako y Parafiani unaminiter iednem głosem powiedzieli, ze kosciól zgorzał za X[iędza]. Błazeia Zýrnelia Plebana na ten czas będące[go] po mszy brackiey y po procesyi od swiec laných położonych nieobacznie przy scianie, gdzie y Prýwieleie w skrzyni zamknione y insze wolności brackie[mu] domu służące

([abý] od Czopowe[go] miodu piwa gorzałki, nic niedawano ý zadne[go] płata niepłacono wosk na koscioł [a] pozytki na Bractwo ý na Szpital S[więtego]. Piotra przychodziły) listy sparwy z skrzynią zgorzały, ý od tych czasow od teý mszy Kosciola ý Plebana ý Bractwa nie było przez lat 15, az do te[go] czasu poki mnie X[iędza]. Piotra Korkonos Plebana posłał w Boze wielebny Ie[go] m[o]s[ć] X[iędz] Woina na erectią koscioła ý Bractwa odnowienie, ia do tych czasow bez funduszu ý bez Przywileiu trzymam. Consuetudine[s] in Possesio- ne sine lege za Bożą pomocą będziemy się starać wespół z Ie[go] m[o]s[ć] Biskupem ý z parafian[ami] [nieczytelne] Je[go] m[o]s[ć] o Przywileie znowu ý o fundusz com dał do tych Xiąg zapisać.

X[iędz] Piotr Korkonos
Pleban Antokolski

INVENTORY OF THE OF ST. PETER CHURCH IN THE ANTAKALNIS
WRITTEN BY PETER KORKONOS IN 1609

IWONA PIETRZKIEWICZ

SUMMARY

In 1609 Peter Korkonos, the new rector (parish priest) of the St. Peter Church in Vilnius wrote an inventory of this church. It's the oldest inventory of the church we know today. Two fragments of this document have been found in the collections of the Archive of Vilnius Archdiocese and The Martynas Mažvydas National Library of Lithuania. In this edition these two fragments of the historical source have been combined and commented. Particular attention has been paid to the problem of books, which were the property of the church at this time. The most relevant facts from the history of St. Peter Church are also mentioned in this work. The first wooden church founded about 1492–1507 burned down. The management of the parish and the years of restoration were documented by Peter Korkonos. After the death of the parson St. Peter Church was handed over to the Canons Regular of the Lateran. The presented sources have not been widely used in academic theses concerning the church. They complete former knowledge related with formation of the local library.

22–23 ILIUSTRACIJAS žr. p. 559–561.